

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84119,Strazyc-Wojciech-Rajmund.html>
2021-12-09, 11:28

Strażyc Wojciech Rajmund

STRAŻYC Wojciech Rajmund (ok. 1610, Kańczuga – 12 VII 1650, Bolonia), astronom, matematyk, lekarz. Syn Andrzeja.

Podjął studia na Akad. Krakowskiej w semestrze zimowym 1628. W 1632 otrzymał stopień bakałarza i od semestru letniego 1633 prowadził na uczelni wykłady. Po promocji doktorskiej w 1634 wykładał jako *docent extraneus*.

W 1640 wydał w Wiedniu zwięzłą rozprawę *Quaestio astronomica in Alma Academia Cracoviensi...*, przedstawiającą tezy do publicznej dysputy. W pracy tej wystąpił przeciwko wciąż akceptowanej w środowisku akademickim filozofii przyrody o rodowodzie arystotelesowskim, jak również powiązanej z nią metodzie badań naukowych. Kładł przy tym nacisk na konieczność prowadzenia obserwacji astronomicznych i stosowania ścisłych rozumowań matematycznych przy konstruowaniu teorii. Pisał: „Twierdzeń starożytnych filozofów i astronomów, podważonych przez wyniki najnowszych obserwacji, nie da się już obronić”, odrzucając m.in. poglądy, wg których planety miały poruszać się w systemie sztywnych sfer, a materia świata podksiężycowego – różnić się od materii ciał niebieskich. Do rozprawy została dołączona wydrukowana w Krakowie karta, przedstawiająca uwiecznione na rycinach wyniki obserwacji teleskopowych z 5–11 IX 1640: plam na Słońcu, księżyców Jowisza i dziwnego wyglądu Saturna. Obserwacja Saturna należy do najdokładniejszych z okresu, zanim w 1656 Ch. Huygens odkrył geometrię jego pierścienia. Poglądy zawarte w rozprawie i obserwacje teleskopowe wskazują na związki S. z krakowskim środowiskiem skupionym wokół S. Pułłowskiego.

Od 1640 S. był profesorem matematyki w Kolegium Mniejszym Akad. Krakowskiej, wykładał m.in. geometrię praktyczną, a z zachowanej metryki uniwersyteckiej wynika,

że jego zajęcia przyciągały studentów. W 1646 został członkiem Kolegium Większego i w tym samym roku opublikował w Krakowie traktat *Problema cyclologicum [...]* *ad disputandum propositum*, poświęcony kołu jako doskonałej figurze geometrycznej. Wydawał również prognozyki kalendarzowe, takie jak *Przestroga z biegów niebieskich na rok pański 1648 przestępny*.

W 1648 lub 1649 rozpoczął w Padwie studia medyczne, a 7 V 1650 uzyskał stopień doktora. W tym samym roku podarował Bibliotece Nacji Polskiej w Padwie sławny traktat Pietra d'Abana *Conciliator differentiarum philosophorum et praecipue medicorum* (Wenecja 1496). Po śmierci S. część jego księgozbioru została włączona do biblioteki Ł. Piotrowskiego, profesora Akad. Krakowskiej.

PSB (J. Włodarczyk); Estreicher.

J. Dianni: *Studium matematyki na UJ do połowy XIX wieku*, Kraków 1963; J. Dobrzycki: *Święty Jerzy gra na skrzypkach, czyli krakowski spór o podstawy i metodę nauki w XVII wieku*, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce” 1998, t. 42; tegoż: *Saturn, Aristotelian Astronomy, and Cracow Astronomers: An Episode from the Early Years of Telescopic Astronomy*, „Journal for the History of Astronomy” 1999, No. 30; J. Stoksik: *Dzieje katedry geometrii praktycznej w Akademii Krakowskiej (1631-1778)*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne” 1990, z. 92.

Jarosław Włodarczyk

[Poprzedni](#)
[Następny](#)